

جریده علمیہ

مشیت جلیلہ اسلامیہ نمک جریدہ رسمیہ سید

جمادی الاخرہ ۱۳۳۷

عدد ۴۴

آیدہ بر نشر اول نور

در دہجی سنہ

دار الحکمة الاسلاميه نشرياتي

وظائف انسانيه

اخلاق انجمنندن :

(قرق اوچنچي نسخهدن مابعد)

ايشته ملائكة كرام ايله جناب ملك علام آره سنده جريان ايدن شو محاوره ملكوتيه انسان ايجون غايت عبرت انگيز برلوحه لاهوتيه يي حائر اولوب انسان اولوحه غمراي حكمتنايه باقهرق كنديسي ايجون يك بيوك استفادملر آيردي. انسان اكلاديكه كندينيك شكايست ايستديكي غضبيه ، شهوهدن عبارت بولنان شوايكي قوت، اصل بونلوك فرمانفرماي اولان عقل كي برملك مطاعك زير تربيه و انقياديته وريليور واشبو انقياد، تيسر نماي حصول اولدقده يعنى بوايكي قوت، عقلك الهامات ارشادكارانه نه اطاعت ايستكلرنده : انسان ايجون نه دولترلر، نه سعادتلر توجه ايديور و بوسايله بين الموجودات اويله بر موقع بلند احترامده بولونيور كه مظهر اولديني تجليات رائه و كالات فائقه ، كنديني مضبوط ملائك اوله جق براده يه چيقاريور . انسان اكلاديكه عالم وجود ايجنده چالقاتان كوزللكلردن بريده كندينيك عقل ايله امتيازيدر. عقل بر دلبر نازنده ادايك چهره برجمالي ايه ، غضب و شهوت عقله مطيع اولملري شرطيله اوزلبرك قيمت حسن و آتني و رفعت قدر و شائني آرتيران ايكي خال غير آكين مثابه سنده در. دلبرك ، صاغلي ، صوللي ايكي يناعنده كي بنلر، نصل كه حد اعتداله بولونديني تقديرده حسن و انه دهازياده پارلاق و بريورسه، چهره وجود انسانده كي شوايكي قوت ده، عقلك مطيع و فرمانبري اولديني تقديرده انسان، موجودات ايجنده ، منصه احترام اوزرنده عرض جلوه احتشام ايدور . يوق بالعكس معاذالله بوايكي قوت، عقل كي بر ناصح امينك الهاماته حواله كوش قبول ايتمه رك مقتضاي طبيعتلري اوزره حركت ايدمك اولورلرسه انسان در حال اوموقع احتشامندن بهام در كسه يو وارا لير دوشور .

(چون سلامت مانداز تاراج نهادين حصار)

(پاسبان در خواب و بر هر رخه دزد ديكرست)

وجود انسان قلعه سنده كي خزان نقود ، نصل سلامتده قاله بيلير ، بكجي اويقوده ، قلعه نك متعدد قيو و نجره لر ينك هر برنده بشقه بر خرسز فرصت كوزه توب طور ييور .

ایشته عارف جامی بزم عرض ایتک ایستدیکمز حقیقی هم شاعرانه هم صوفیانه
برطرزده افاده ایدیور . اوت وجود انسانی برقلهیه بکزه تیلیرسه انک بکجیسی ینه
انسانک کندییسی یعنی عقل وروحیدر، اکر بونلر غفلت اویقوسنه طالاولردده غضب
وشهوتی زیر طوع واتیقادلرینه آلامازلرسه، قلمه نك قبولری، پنجره لری مثابه سنده اولان
حواس ظاهره و باطنه دن، شیطان، نفس اماره کی مدعش خیرسزلر هجوم ایدره نك قلمه ده کی
خزائن عرفان، تقود ایمانی معاذالله سیله لر، سپورلر، کوتورلر . اوت سقوطك
ضعف وشدتی یوکسلمه نك درجه سیله متناسبدر . انسانک حسن استعمال قوا سایه سنده
نائل اولدینی فیوضات، احراز ایلدیکی درجات نك بیسوك اولقله برابر عکس تقدیرده
سقوطی ده نك مدعش اولیق امر طبعیدر، بیسوك باشك بیسوك دردی اولور دیرلر .

(اولور بالایه چقدقچه ره کسار ییچاییش)

انسان شولوحه دن کندینه انعکاس ایدن حقایق معروضه عالییه یی انجه دن انجه مطالعه
ونظر مفاکره دن کچیره نك یرنمه دن واز کچدی ودرحال سجده شکرانه واردی .

* *

ای انسان، بن سنك دمیئکی حسب حالکده دیکر برشق دها کوریورم که اوده سنك،
حیوانك بی پروامرهای عالمده کافه مشتهای جلب وجمع خصوصنده کی استقلالنی کوره نك
عادتاً حیوانك شوحانه ایمره نیر بروضعیتده بولنما کدر . بناءً علیه سنی بوخصوصده ده
براز تنویر وبوسایه ده مزایای انسانییه نیر درکه بهیمیه دوشوره نك اوکی حاللردن تحذیر
وتنفیر مقصدیه بروجه آتی مطالعاتك تزییلنه لزوم کوریورم .

ای بیلمیلیسین که . سنك اشتهاکی جلب ایدن لذت حیوانیه، مظهر اولدینك لذت
عقلیه یه نظراً هیچ مثابه سنده در . اوسنك نعمت کوردکلرک نعمت، لذت ظن ایتدکلرک
حسیات شهوانیه نك کافه سی مستلزم در دوکدورتدر . مثلاً طائلی یمکلر وجماعت کی شیلرک
نعمتلیکی، اولسه اولسه آچلقدن متولد قارنکده کی اذابی ویا اوعیه منوبه ده کی طولونقلدن
متحصل صیقیتی نی ازاله دن اوت واره من بونلر ایسه بوکی دفع اذا خدمتلیکی کورمکله
برابر بالاخره سنی غفلت دوزاغنه دوشورمکدن کیری طورمنزلر . ایشه باق جلال الدین
رومی شو بیتلرله بو حقیقی نه کوزل تصویر ایدر .

مثنوی

ای بدیده لوتهای جرب خیز
 فضله خود را بین در آبریز
 مرخبث را کوکه آن خویت کو
 بر طبق آن نفز و آن خوشبوی تو
 گوید آن دانه بدو من دام آن
 چون شدی تو صید شد دانه نهان

*
 *

حکما لذائذ جسمانیه ایله، لذائذ عقلیه و روحانیه آراسته بر مقایسه حکیمانه یوروته رک اولکینک ایکنجیه نسبتله پک دون بر مرتبهده قالدیغه حکم ایدیورلر، و بویکی لذتک هر برندن حصه مند اولان انسانک، حیوانلرده کی یالکیز لذائذ جسمانیه تظاهراتنه ایمره نه سنه قرشو خنده زن استخفاف اولیورلر. دیورلرکه لذت عقلیه نک لذت جسمانیه اوزرینه رجحاننه ایکی دلیل دلالت ایلر (۱) هر کسجه معلوم اولان حقایق جمله سندرکه ملائکه نک احوالی، خنزیر ویا سائر جانوار جنسندن بولان حیوانلردن اعلا و اشرفدر حالوکه ملائکه ایچون حیوانلرده مبذول اولان اکل و شرب و جماع کی لذائذ حسیه مفقوددر، انلر ایچون آنجیق کندی کمال و جمالرینه شعور ودها بوکی تجلیات جمالیه یی ادراک ایله تذوق لذتی واردر (۲) انسان بعضاً لذت عقلیه یی لذت حسیه یی ترجیح ایلر مثلاً انسان دشمننه غلبه ایده جکنی واندن تمامیه انتقام آله جغفی تأمین ایده جک اسبابه کندنده اقتدار حس ایدرسه در حال مدار تعیش واسباب تزوج کی لذائذ جسمانیه تظاهراتی بر طرف ایده رک اوغلبه لذتیه شیرینکام اولوق چاره سنه باقار. حتی بعضاً شطرنج و طاووله اوپونلرنده غلبه لذتیه کوندوز اخشامه، کیجه صباحه قدر یمه یی، ایجمه یی ترک ایلرده اصلاً آچاقی المنی کندنده حس ایتمز اولور.

کذلک انسان مثلاً معشوقه سی طرفدن مهم برایش ایله مکلف و مشغول اولدینی صهرده کندینه بر منصب و ریاست عرض اولدقدده لذت جسمانیه سنک محل قضاسی اولان معشوقه سنک تکلیفی بر طرفه آتهرق، اقران و امثالنه اظهار مفخرت کی بر لذت عقلیه ایچون دامن در میان تشبث اولور، حتی بعض شجیعلرک مجرد ابقای نام شجاعت کی

بر لذت عقلیه او غور نده قوجه برچم غفیره هجوم ایدرک بتون لذائذ جسمانیه سنک مجعی اولان وجودندن بیله واز کچدیکی واردر .

صناعات مدنیه ترقیاتی خصوصنده برارلق کوستره رک، طیاره نك مراکب بحریه کبی هر ایسته نیلان طرزده اوچورمق وهر هانکی برسمته توجیه رام ایتک خصرصنده استعماله یول بولمق وشو صورتله بقای مدنیته خدمت ایدنلر دفترنده مقید بولمق کبی بیوک برحظ روحانی وعشق درونی ایله جو هواده هیچ برمه کزه استناد ایتدیکی حالده مختلف طرزده طاقالار آتمق و نتیجه نك اکثر امثالنده کورلیدیکی کبی خرده خاش اولمقدن عبارت بولندیغنی بیلدیکی حالده ینه طریق مساعیننده دوام ایتک نجلدینی کویستره نلره عصریمزده بیله تصادف ایدیلکده دره ایشته بونلر هپ لذائذ عقلیه نك لذائذ جسمانیه دن افضل اولدیغنه دلالت ایدر . بو حقیقی روایتلده تأیید ایتک ایچون شوحدشی دوشونمک کافیدر . رسول اکرم صلی ا علیه وسلم افندمن حضرت تبری بر حدیث قدسیده بیوریورلر که (اعدت لمبادی الصالحین مالا عین رأی ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر) یعنی بن صالح قوللرم ایچون هیچ برکوزک کورمیدیکی ، هیچ برقولاغک ایشتمیدیکی ، و هیچ برکیمسه نك خاطرینه طوغمیدی شیلری حاضرلادم دیمکدر .

ایشته بو کبی حقایق ، پیشکاه عیون ابتصارده کرکی کبی تجلی ایدوب طوررکن وباخصوص که بشرک شو هر ایکی لذندن استفاده سی یوللاری مبدولاً کندینه کویسترلمشکن ینه انسان ایمدین بعض نا کسانک احوال حیوانانه ایمره نوب طورمسی ، مظهر اولدیغنی جلباب نعم لایمحصایی صویونوب کندی . ثریای اقبالدن غیای ادباره آتمغه چالیشمقدن یشقه برشیله تفسیر ایدیه من .

(تراز کنکره هوش صفر میزنند)

(ندانمت که در این دام که چه افتادست)

مقاله منک تا باش طرفنده برما کنه دائره سی تصویر ایتش و آنک منظره حیرتبخشای قرشوسنده آلدیغمز ذوق تماشا نك تأثیر اجباریله ، عجیب برشی تماشا ایدن اکثر نو هوسانده کورلیدیکی کبی ایشبو ما کنه نك دهاییوک مودلار نك تماشاسیله تلذذ دماغ ابتصار سوداسیله نظریمزی برلره ، کوکاره ، اجرام علویه یه ، حتی عوالم ملکوتیه یه

و صکرده زبده کائنات اولان انسانه تمديد ايتمش ، حاصلی قوجه عالم امکان اينچنده
اجالا برطور يامش ايدك ، ظن ايدرسه اوبرطام مطالعات استطراديه بزه بوش وقت
يكيرتمش اولمدي ، بالعكس طريق فكر ونظرده براز ادمان حاصل ايتدكدنصكره
تفصيلات نظريه بزه دها بيوك مقياسده استعداد وعشق اوياندردی .

اويله ايسه ای انسان : كل سنكه صدر مقالهده موضوع بختمز اولان و صدد
اصليمزك يكانه جولانكاه تطبيقی بولتان اوما كنه دائره سنه بردها كيريلم . بهالم بوسفر
اوراده كندی اقليم وجود مزده مدار تطبيق اولوق اوزره نه لره تصادف ايدم چكز .
كوربيورز كه منتظم و مرتب ، جست و چالاک بر وضعيته ولوله دار كيرودار اولان شو
ما كنه ، اويله كليشى كوزل شورايه آتيليورمش ، بر آلاي دمير و يا چليك ييغندن
عبارت اولمايوب بلكه ايربلي اوقاقل اوهزار با آلترك هر بری ، قوانين هندسيه اوزره
يكديكرينه مربوط و هر برينك كندينه مخصوص بر حركتي وانك نتيجه سي اوله رق
كوردیکی بر خدمتي واردر . سنه كوربيورز كه اشبو آلانك هيچ برينك جريان
ميخانيكيسنه سخته عارض اوله رق بالاخره بتون ما كنهك دوچار سخته اولسي
قورقوسيله ارمه صره آلانك مجرا سنه ياغ دو كيلور و بوسايده كنديليرينك طريق
فعاليلرينه انكل اوله جق موانعدن محافظه اولتيورلر . صكره برده كوربيورز كه اشبو
آلترك كندی كندينه بو حركاتك فاعلي اوله ميوب بلكه بونلری تحريك ايدن بر بخار
و آتیه حاصل ايدن برقازان دروننده قاينامش صو بولونيور . ديركن برده كوربيورز كه
بونلرده كندی كندينه وجود بوله ميور ، بوقزاني قيزديران بر آتش ، او آتشي ياقان
و درجه حرارت و ما كنهك كيفيت جريانه نظارت ايدن برما كينست واردر .

آرتق اكلايورز كه ما كنهك كافه مشتملاتي كندی كندينه حركت ايتيور و هيچ
بري ديكرينك وظيفه سنه قارشيمور ، هيچ بری فضله و ياي لزوم برو ضعيتده بولتيور .
بلكه هر بری برماهر صنعتكارك كنديلرينه توديع ايتديكي وظائفي كال كرمي ايله اجرايه
دوام ايدنيور و بوسايده فابريقهك تاسيسندن غايه ، قماش و يا اشيای سائره دن هر نه ايسه
حصوله كلهرك بشريتك امدادينه يتشيور . كلهلم شمدي وجود انسانه .

وجود انساني بي بويه برما كنه فرض ايتديكمزده . كنديني فسيولوژي حكما سنك
و مدرسه بشريتك يتشديردیکی اك كزیده علمانك انكشت بردندان حيرت قالديني برطام

اعضا وقوانی حاوی بولورزکه، قوای مزبورہ نك تعین ماہیت وتبیین خدمتی خصوصندہ
 هنوز حال طفولیت دورہ سنی اكمال ایدہ مامش بولنان طبابت وعلم منافع الاعضا
 متخصصی بیلہ اظهار عجزدن کیرو طور منزلہ ہر نہ ایسہ زاورایہ عطف نظر ایدہ جک
 دکلز ، ایتسہک بیلہ المزہ غجز ایلہ مزوج یأسدن بشقہ برنی کیرمن ، بز قشری براقوب
 لب اللباب اولان معرفۃ اللہ اواعضا وقوانک نہ یولده خدمت ایدہ بیلہ جکنک خصوصانہ
 عائد مسائلدہ اجالہ فکر ونظرلہ ، کندی وظیفہ منری بیلہ لم ، وانلری یرلی یرندہ ایفا
 وبوبولده دوچار خبط وخطا اولہرق اک صوکرہ (بانک عصیان میزند ناقوس استعفارما)
 دیمکہ مجبور اولمایلم .

ایشتہ ماکنہ نك آتای متاہندہ اولان اعضای بشرک ہر برینک کندیہ مخصوص
 وظائفی اولدینی کی ، اشبو وظائفی ایفا ایچون بز محرك درونی واردرکہ اودہ ماکنہ نك
 بخاری تمیل ایدن انساندہ کی عزم وارادہ جزئیہ در . بوندن بشقہ انساندہ در بر فیض
 الہی اولان بر استعداد مخصوص واردرکہ اودہ فابریقہ درہ کی قزغان آئندہ یانان اتشی
 تمیل ایلم فقط بتون بو قوانک فوقدہ بر ارادہ کلیہ . بر قوہ قاهرہ ، بر سلطنت باہرہ
 حکمراندرکہ آنکدہ مبدئی خالق القوا والقدر اولان جناب واجب الوجود در .

انسانک قدرت وارادہ وعقل واذعان ایلہ مجہز وبونکہ برابر ، بردہ استعداد اذلی
 ایلہ مؤید ومعزز بولوندیغی شمدی بہ قدر بسط وبیان اولنان مقدمات ایلہ توضیح
 ایتدکدن صوکرہ . برازدہ انسانک عہدہ عبودیتہ واجب الوجود طرفدن تودیع اولنان
 برطاقم تکالیفک اجراسیلہ مکلف ، برطاقم وظایفک ايفاسیلہ موظف بولونمسی لزومی
 اثبات معرضندہ بیاناندہ بولوندقندن صوکرہ تکالیف ووظایف مزبورہ نك یکان یکان
 تفصیلہ عطف عنان ہمت ایدہ لم .

بز بوغایت مهم وغایت آغیر بولنان شومباحک وادی بیساندہ بر الیزدہ قدیل
 ہدایت ، دیگر الیزدہ درہ عصای عنایت طونارق یورومک احتیاطی الدن براقہ یجغز
 عصای عنایت دیدیکمز ، دلائل عقلیہ ، قدیل ہدایت دیدیکمز درہ ، نصوص قرآنیہ واحادیث
 پیغمبریہ در .

مثنوی

(کرنبودی میل امید ثمر)

(کی نشاندی باغبان بیخ شجر)

(میوه امید و آرزوی اولیه ایدی ، باغبان اغاجک کوکونی دیکمک زحمتی اختیار

ایدرمیدی)

ایشته هر فعلی بر حکمته تماس ایتدیرمی واجب اولیان بر باغبانک عبث اوله رق اغاجی دیکمه سی استبعاد اولوتجه ، حکمة بالغه سبحانیه سی شئون حادثات کونیه نک کافه سنده جلوه کر شهود اولان واجب تعالانک اغعالتک عبث اولیه جفتک پک آشکار بر صورتده قبولی ضروریدر . شوخالده بوقدر قوا ایله تجهیز و بین الموجودات کندینی بر موقع ممتازده بولوندر مقله تعزیر بیوران اوقادر حکیمک . انسانی عبث یرایمه جنی و آتی معرفه الهیه سینه ایصال ایدم جک وظائف ایله موظف طو تاجفنی بلا تردد قبول ایتک لازم کلزمی .

اوت وظائف مزبورده بی انسانک اجرا سنده ذات باری به طأد بر منفعت ، عدم اجرا سنده ده بالعکس ابراث مضرت احتمالی بولونم دینی امر آشکار ایه ده . کندینی مرض مهلکدن قورتارمق قصدیله علاج و یرمن دوقتوره . بنم بو علاجی آلامده سکا نه منفعت واردور . بالعکس آلام مده نه مضرت ترتب ایدم رده به اعتراضه قایلشان خسته نک بو خصوصده خارج از صلاحیت حرکتده بولونم دینی پک آشکاردر . خسته نک وظیفه سی . منفعتی کندینه عائد اولدیفنی اذعان ایله ، در حال دوقتورک امرینی اجرا به شتابان اولمقدن بشقه برشی دکلدور ... فخر رازی علیه الرحمة تفسیر کیرنده دیورکه . سن تمیزه هنوز واصل اولمش بر چوجفتک اکسه سینه بر توقات اوروله اشبو توقاد دوت شیئه فطرتک شهادتیه دلالت ایلر (۱) صانع مختارک وجودینه (۲) جناب باری تعالی و تقدس حضرتلری طرفندن عبادی اوزرینه تکلیفتک وقوعه (۳) دار جزانک وجوبه (۴) قوللره تبلیغ احکام الهیه و تشریح مقاصد شرعیه ده بولونه جق بر نینک وجودینه دلالت ایلر .

(صانع مختارک وجودینه دلالتی شوبله در)

چوجق توقاتی به ده ، به من . در حال بر صیحه و فریاد قوباریر و بی دوکهن کیمدر دی به

بروضع اشتمالزله قاریشیق، ضاربی آراشدیرمه باشلار. بونک ده سبی، چوجقک یوزونه طوقونان توقاتک حدوثی بهمه حال برفاعلک اثر فعلی اولوق و اوقعلی ساحه وجوده چقاران برفاعل مختار بولونوق اوزرینه فطرتک شهادتیدر. ائمدی فطرت اصلیه نک شو اوافق برطوقات حادثه سنک برفاعل و محدثه احتیاجی اوزرینه شهادتی قبول اولونجه، ارتق بون کائناده سرزده ظهور اوله کن بونجه حوادثک ده البت برفاعله احتیاجی خصوصنه شهادتی قبول ایتک امر ضروریدر.

(طوقاتک وجوب تکلیف اوزرینه دلالتی شویله در)

چوجق توقاتک اکه سنه اینمسنی و بوندن متأراً جانک یا نهمسنی متعاقب، طوقاتی ایندیرمن قشمرک کیم اولدیفنه واقف اولادقن صوکره. بو حریف بنی نیچون دوکوره، کندنده بو خصوصده نه کبی صلاحیت کوریور کبی معنالی آندیردجق وضعیترلله شکایت باشلارکه شو حال، فطرتک افعال انسانییه نک بهمه حال برامر ونهی تحتده دخولی لازم اولدیفنه و شو صورتله افعالی تکلیف الهی ساحه سندن خارجه چیقاما یان انسانک هراشی ایستدیکی کبی یایمق ایچون خلق اولونم دیفنه شهادتی آنا یدرکه اشبو شهادتک وجوب تکلیف اوزرینه دلالتی ایچون اوزون اوزادی به تأمله احتیاج یوقدر.

(طوقاتک آخرت نامنده بردار جزانک وجوبی اوزرینه دلالتی ده شویله در)

چوجق بهدیکی طوقاتک آجیسیله بر آتشاره جلادت کسیره رک کندی حالته ضاربدن اخذ انتقامه یلته نیر. و ممکن اولدینی قدر اوشخص کستاخک حدینی بیلدیرمه ک وجزاسنی ویرمه چاپالار، هیچ اولمزسه اطرافنده کیله شکایت وما جرای دلی دوندیکی وافاده ایده بیلدیکی قدر پانه، یا قیله حکایت ایدره رک انلر واسطه سیله اولسون انتقامک آلتسنی ایستر. ائمدی فطرت اصلیه نک شو اوافاجق برحادثه اوزرینه ترتیب جزانک لزومه شهادتی تسلیم اولونجه، ارتق جمیع اعمال انسانییه نک اوزرینه ترتیب جزانک لزومه شهادتی بطریق الاولویه قبول اولونور.

(طووقات مسئله سنك وجوب نبوته دلالتنه كننجه)

چو حق، ضاربه قرشی ترتیب جزایی ایست، فقط اشبو جزانك مقدار و کمیتی تقدیر و تعیین و یوکا مقدار اولان احکامی تفسیر و تبیین ایدم. چك برذاته مراجعت لزومی باش گوستریركه عقوبه لازمه یی ترتیده هرا یکی طرفك حقنی کوزمه چك و برطرفه ظلم اولمق سزین حسم نزاع و قلع شقاق حاصل اوله. حق صورتده ترتیب جزا ایدم چك ذات حصاصاتده برنجی عالیشانندن بشقه برکیمه اوله من.

(تکالیف الهیه نك نقلاً آبائی)

انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان انه كان ظلوماً جهولاً.

(اجمالاً معنای)

(بز امانتی کوکله ویرلر اوزرینه عرض ایتدکده، انلر امانت من بوره یی یوکنمه دن چکیندیلر و قورقدیلر. لکن انسان در حال اواماتی یوکه ندی. شبهه سزکه انسان صوکه درجه ظالم، صوکه درجه جاهل اولدی)

جناب واجب الوجود حضرتلری اشبو آیه جلیله نك اوست طرفنده کی آیتلرده ایکی فرقه نك احوالی بیان بیورمقده ایدیلرکه بونلرک بری. طاعات الهیه دن مبادعت و اوامرینه امتثال، نواهیستندن مجانبندن استنکاف ایدن فرقه اشقیاء، دیگرى طاعات سبحانییه مواظبت ایدن زمره سعاداترکه اولکی فرقه نك جزای سزالری اوله رق عذاب الیم و عقاب حجیم ایله معذب و معاقب اوله جقلری اخبار، ایکنجی فرقه نك ده مکافاتى اوله رق نعیم مقیم و فوز عظیم ایله بکام اوله جقلری تبشیر و اشمار بیورلدی، اصحاب سعادتک باعث نجاتی اولان طاعت و اصحاب شقاوتک ده سبب هلاک و دمارى بولنان عدم اطاعتک موجبی اولان تکالیف شرعیه نك نزد بوییتده نه کی برموقی حائر بولوندیقتک یلنمه سنه دائر وجدانلرده اویانمه سی طبیی اولان حس انتظاری متعاقب. تکالیف

من بوردنك عظمتی وانلرد نقطه سی نقطه سنه رعایتك صعبیتله برابر. بوباده قوللرك هیچ
برجبر واکراهه معروض قالمئسزین، و قیلله بالاخیار کندیلری طرفدن التزام اولمش
برخدمتك ایفانه مبارتله مأمور بولونقلرینی تمیل طریقله بیانی ناطق بولسان اشبو
آیه جلیلله شرفنازل اولدی که آیه مذکوره نك ماقبلنده کی آیتله شو صورتله مناسب
تعقیبه سی بیان اولوندقدن صوکره بزم ایچون شایان تدقیق برقاج نقطه واردر که
آنلرده شونلردر (۱) امانتك عرض و تکلیفی و بوکا قرشی کوکلر و سائره نك قبولدن
استکافی، و انبسانك اماناتی بعدالعرض قبول و تحملی حقیقی اوزرینه می محمودر .
یوخسه بوخصوصك کافه سی تمیلله می محمودر (۲) امانات الهیه بی دوش تحملله
الان انسانك ظلم و جهول و صفیلله توصیفنك نه صورتله توجیهی لازم کله چکی (۳)
عرض اولسان اماناتدن مراد الهی نه کی شلردر و بوباده اقوال مفسرینك بر صورت
واضحده بیانی .. مفسرین کرامدن بر فرقه اشبو عرض و ابا و یا قبول و تحمل کیفیتك
آیه جلیلله نك منطوق ظاهر بی وجهله حقیقی اوزرینه محمول اولسنه قائل اوله رق
دیشلردر که . ذرات کائناتك هر برنده حیات، علم صفیلرینی خلق و ایجاد قدرتی درکار
اولان جناب پروردگار حضرتلری . یلر، کوکلر، طاغلرده عین فیض حیات و علمی
افاضه بیورده رق تکالیف سبحانیه سی قبول و تحمل و یا امتناع و ابا خصوصارنده کندیلرینی
تخیر بیورمش، آنلرده نتیجه نك نه اوله جفی بعدالاستشعار، قبولدن امتناع شقی ترجیح
واختیار ایده رک او یله بر بارکران آتیه کیرمکدن عفورلرینی استرحام ایتشلردر . شو
فکره ذاهب اولان مفسرین، سموات و امثاله و كذلك آدمه و یا انك ظهیرندن چقاریلان
ذریه بی آدمه حقیقه بویه بر تکلیفك وقوعی و اولکیلرک امتناعی و ایکنجیلرک قبول
و تحملنی ناطق اولان بعض اخبار آحاده اسناد ایتشاردر . ابن جوزی علیه الرحمة
دیورکه، جناب حق آدم علیه السلامی یراتوب نفخ روح ایتدکدتسکره اماناتی بیوک
برطاش صورتنده تمیل بیورده رق کوکلره خطاباً . اشبو اماناتی یوکلنك دیش، آنلرده
یارب بزم بوکا طاقتمز یوقدر دیه چکنمشلر، بونك اوزرینه عین تکلیف . یلره
و طاغلرده وقوع بولش آنلرده عین جوابی و یرمشلر یعنی شو امر تخیرینك بر شقی
ترجیحاً دیکرندن عفورلرینی طلب ایتشلر . دیرکن شوحالی تماشا ایدن آدم علیه السلام
طاشك یانه یا قلاشوب الیه یوقلامش و برازده صارصمش و ایسته سم قالدیره بیلیم

دیه رک همان یا قلامش بوکرونه قدر، اورانده اوموزینه قالدیرمش ایدی اندنصره
 ایندیرمک ایسته مشهده جانب الیه دن . یا آدم یرکن قیبردامه ، طاشی صاقین یر
 ایندیرمه، اونیم برامات الیهیم ایدی، سنک اولادکک بوینده یوم قیامته قدر قاله جقدر ،
 اکارعیته مقابل ثواب ، اهانته مقابل ده عذاب حاضر در . فرمانی شرفصادر اولمش)
 ابن جوزینک شور وایتدن اکلاشیلورکه آیتده کی انسان دن مراد . آدم ایمش وسموات
 وامثاله وقوعولان عرض، حقیقی اوزرینه ایمش وشوکیفه، خلقه آدم دن مکره وقوع
 بولمش وآدمه قرشی بویه برتکلیف واقع اولمامش اما آدم تکلیف ربانی به قرشی کوکلرنه
 وسارنک ویرمش اولدقلری جوابدن بالا قعمال غیرته کله رک کندی کندیته تکالیفی
 یوکنمش، نصلکه آیتک ظاهرندن ده آدمه قرشی بویه برتکلیفک وقوع بیلدینی منقسم
 اولمقده درکه (ظلم و جهول) وصفلریه توصیفک آدم اوزرینه اجر اسیده بونی تأییدایدر .
 (آسمان بار امانت نتوانست کشید) (قرعه کار بنام من دیوانه زدند)

بخاری شریفده مروی اولان بر حدیثده . یوم قیامتده اولوم آلاجه بر قوچ
 قیافتده تمیل و جنت ایله جهنم آردنده تام هر ایکی محکم سکنک یشکاه شهودینه
 معروض بر موقعده بوغازلانه رق اهل جهنمک اولوم امیدیه آسلیلری ، اهل جنتکده
 اولوم قورقوسیه طبعی اولان اندیشه لری ازاله اولنه جنی بیان بیوریلور . وذاتاً
 معاینک صور اجسام ایله تمیل انکار اولنه میورسده بوراده ابن جوزینک ایراد ایتدیکی
 حدیث ، حدیث بخاری قوتنده بولونمیدینی . برده انسان دن مراد آدم اولدینی تقریرده
 ظلم و جهول کی ایکی صفتک (ان الله اصطفی آدم) آیه سیله قدری تجیل اولنان
 صفی الله اسناد اولنسی مستلزم بولنسی طولانی سیله ، محققین علما . ابن جوزینک ایراد
 ایتدیکی حدیثک ضعیفه حکم ایدرک امانتک طاشی ایله تمیلنه ، انسان دن مراد آدم
 اولدیفنه ذاهب اوله نی سمت ناهنجاره ذهاب قیلندن طائیشلردر . کرچه محذور
 اخیردن جواب اوله رق آدمک ظلم و جهول ایله توصیفی ، ملائکه نک زعمه نظر آدر . بوايه
 انک صفوت ذاتیه سته ضرر ویرمن و یا خود توصیف مزبور آدمک صفوته تجیلندن
 قطع النظر کندی کندیته ، طبیعته ترک اولنورسه ظلم و جهول شاندندر (معاصنه محمولدر
 نصل که منبیک

(الظلم من شیم النفوس وان تجد) (ذا عفة فلعلة لا تنظم)

بوکا شاهددر دیملر سده شایان قبول کورلما مشدر

مفسریندن دیگر بر فرقه . عرض و ایا مسئله نك حقیقی اوزره محمول اولیوب
بلنکه بر تمثیل معینداره محمول اولسنه ذاهب اولمشدرکه بونلره کوره نه سموات و امثالی
اوزرینه عرض امانت وقوع بولش ، نه ده قودقو نتیجه سی اوله رق انلر طرفندن صورت
ایا و امتناع کوسترلشددر . انجق بویابده سر زده شئون اولان برخادنه وارسه . اوده اماناتك
سموات و امثاللك حائر بولونداقلری استعدادات ایله مقایسه سی و آنلرك اماناتی قبوله مساعد
بر استعداده مالك اولمالمری کیفیتدرکه مقایسه مزبور مدن عرض ایله تعمیر بیسوریلهرق
بونك ضمیمه اماناتك قبوله رغبت و شانه اعتنا و دقت اولومسی مطلوب اولان اشیای
معروضه نفیسه قیلندن بولونداقلرینه اشارت نكته سی تجلی ایتشددر ، كذلك سموات
وامثاللك بروجه معروض عدم استعداد لرندن . قبولن ایا ایله تعمیر بیسوریلهرق بونك
ضمیمه ده امانات معروضه نك عظمت و فخامت قیلبرده یرلشدیرمك نكته سی تحقق ایتشددر .
برده . امانات مزبور بی كرك حسب الاستعداد و كرك قولاً انسانك قبولندن ،
اشیای قیله بی یوكلنك معنایه كن حمل ایله تعمیر بیسوریلهرق بونك ضمیمه ده اماناتك
صعوبت ایفایه اشارت نكته جلیله سی اندماج ایتشددر .

اشبو استماره تمثیل مدن آیه جلیله ایچون ذهنلرده بروجه آتی شویله بر طولفون
ورتکنین معنا حاصل اولور ؛ یعنی (امانات الهیه عظمت شان ، رفعت مقام اعتباریله
اولیله بر مرتبه و الایه واصل اولمشدرکه قوت و شدت ، صلابه و متانت خصوصلرته اهل
لسان آراسنده کندیلر یله ضرب مثل اولان کولکر ، یرلر ، طاغیر کبی قوجامان اجسام
واجرام مرتبه یه بالفرض عقل و شعور بخش اوله رق . سز بواماناتی حامل و آنلرله عامل
اوله جقسکز دیه بر تکلیف واقع اولسه در حال اشبو تکلیفك دهشتندن خشینتلك اوله رق
قبولندن صورت امتناع کوسترلرلردی) هر هانکی بر مؤداتك ذهنلرده تقریر و تثنیی
ومزید توضیح و تحقیق ایچون مسئله مفروضه بی کسوه تحقیق ایچنده کوسترمه نك
درجه تأثیری ذوق آشنایان بلاغت نظرنده قابل انکار اولیان مزایانددر .

کیفیت هر ضك انسانه نظراً فرضی و یا تحقیقی اولمی جهتلرینك برنده قطعیت یوقدر
یعنی اشبو عرض و تکلیف یوم منقادده حقیقه وقوع بولیده ، انسان ضعیف بنیه و رخاوة
قدرته رغماً بالفعل صورت قبولی کوستردی . یوخه حقیقه بویله بر عرض وقوع بولیوب
تکالیفك استعدادات . انسانیه ایله مقایسه سندن تکلیف ایله و انسانك حسب الاستعداد
مساعد بروضیتده بولونمسندن اماناتی قبول ایله می تعمیر یوزلدی بویکی شك هر ایکسی ده
داخل دائرة احتمال اولدینی مفسرین طرفندن کوسترلشددر .

انسانك ظلوم و جهول وصفلريله توصيفنه كلنجه . بوبايده بحثك اهميتي ، موقعك تراكتي نسبتده بين المفسرين خيلدين خيلي اختلافات وقوع بولشد . بيشاوي مرحوم (ظلوم) حيث لم يف بها ولم يراه حقها (جهول) بوخامته عاقبتها (قوليله انسانك ظلم ايله اتصافك بوبايده عهدينه وفا وتحمل ايتديكي اماناتك حقوقه رعايي ايفا ايتديكندن ، جهل ايله اتصافك ده . عاقبتك وخامتني ادراك ايتديكندن ايلري كلديكنه اشارت ايديور . مفسريندن امانت ك عقل دن عبارت اولديغه قائل اولانلر ايسه انسانك ظلم ايله اتصافي قوه غضبيه سي ، جهل ايله اتصافي ده قوه شهويه سي نظر آدر چونكه اولكينك غلبه سي ظلم ، ايكنجينك غلبه سيده جهل وسفاقتي مستلزمدر بناء عليه عقلي امانه اوله رق انسانه توديع بيوران واجب تعالى حضرتلري انسانه اشبو سلطان اتقوي اولان جوهر نوراني واسطه سيله غضب ، شهوت قوتلريني زير اقيادينه آله رق اعتدالي تجاوز ايتمه ملرينه نظارت وبوشايده جهل وظلمدن مجانب اقداريني كندينه بخش ايتمش اوليور . بوتقديرجه (انه كان ظلوماً جهولاً) قول شريفي تحمل امانت ك تحليل مقامنده اولوب ، (بز عقلي انسانه امانت اوله رق ويردك چونكه غضب وشهوت صفترلريك ظلم و جهله سوقلري طبعي اولديغندن عقل سايه سنده كنديني قورتارسين ديه اوجوهري كندينه بخش ايتدك) معناسي افاده ايدمر ديديلر .

امانندن عقل مراد اوليوب تكليف مراد اولدوقده حال ينه بو مر كزده دريمني شوايكي صفت ينه مقام تحليلده واقع اولور چونكه تكليف دن اكي بيوك مقصد ، كائناتي آلت ، اوست ايدن شوايكي قوتك سوره سي قيرارق عفت وشجاعت ، مروت وامني ت خصيصه لرليك تأميته معطوفدر . مفسريندن بعضيسيده ، انسان دن جنس انسان مراددر معلومدر كه بر جنسك بر صفتله اتصافي تأمين ايچون جنس مزبورك كافه افرادينك اوصفتله اتصافه قائل اولمق لازم دكلدر ، بلكه بعض افرادينك اوصفتله اتصافي وصف مزبورك تحققدنه كفايت ايلر . شوخالده جنس انسان ظلوم و جهولدر ده نجه افراد انسانك كافه سنك ظلم و جهل ايله اتصافي لازم اولمديني كبي اكرتيسنك ويا بعضيسنك بوايكي صفتله اتصافي قابل انكار (مابعدى وار)

اوله مز ديديلر . دارالحكمة الاسلاميه اخلاق انجمنى اعضاسندن

مروت